

Consum de plantes silvestres a Biskaia

05/2013 - Medi ambient i Conservació. Malgrat haver estat un element bàsic en les dietes tradicionals, actualment, el consum de plantes silvestres és gairebé inexistent. Tot i així, darrerament, han tornat a suscitar l'interès de la població. Un estudi que ha comptat amb la participació d'investigadors de l'ICTA de la UAB ha recopilat els hàbits de consum de plantes silvestres de la comarca de Gorbeialdea, a Bizkaia. Aquest treball etnobotànic ha identificat el consum, en aquesta regió, de plantes silvestres que també s'utilitzen en d'altres indrets però també ha mostrat que a Gorbeialdea es menjaven espècies de les que gairebé no es tenia constància del seu consum.

Esbarzer (Rubus) al Parc Natural del Gorbea, al paratge de Pagomakurre. A la planta se l'anomena "zazie" i al fruit "masuste".

El consum de plantes silvestres ha estat bàsic en la dieta de caçadors recol·lectors i un important complement en les societats agrícoles, però el seu consum és molt reduït en els nostres temps. Tot i que les plantes silvestres no són presents en l'alimentació de la majoria de nosaltres, els últims anys han vist com un sector de la població aquesta tornant a prendre interès en aquests aliments, en part a causa de les seves propietats nutritives i farmacèutiques, i en part a causa del desig de portar estils de vida més propers al medi ambient.

El ressorgiment d'aquest interès ha portat a aprofundir en el coneixement de les plantes silvestres que comunament es consumien al nostre país fins fa poc. En aquesta investigació etnobotànica duta a terme per investigadors de la UAM en col·laboració amb l'IMIDRA i l'ICTA de la UAB s'ha analitzat l'ús tradicional de les plantes silvestres comestibles a la comarca de Gorbeialdea (Bizkaia).

El treball de camp es va dur a terme entre 2008 i 2010 i es va entrevistar a 103 informants sobre les plantes silvestres que tradicionalment s'usaven com aliments. Registrem l'ús comestible de 49 espècies, de les quals el 45% es menjaven els fruits. Moltes plantes també es mastegaven (encara que no s'ingerien) amb l'objectiu d'"enganyar" la fam o la set mentre es feien tasques en el camp. Pràcticament no es van citar usos condimentaris i en general el costum de condimentar els àpats amb herbes és considerada aliena a la tradició local i pròpia d'altres cultures.

Moltes de les espècies més citades coincideixen amb les registrades en altres regions del nord de la Península Ibèrica (aranyoner -*Prunus spinosa*-, esbarzer -*Rubus ulmifolius*-, castanyer-*Castanea sativa*-, maduixa-*Fragaria vesca*-, agrella-*Rumex acetosa*-, nabiu-*Vaccinium myrtillus*- i arboç-*Arbutus unedo*-). No obstant això, el nostre estudi també mostra que aquesta és una zona singular, ja que documentem algunes espècies i usos que no havien estat prèviament registrats en la literatura etnobotànica ibèrica, o només escassament. Per exemple, a la zona d'estudi es va documentar el consum de les fulles de faig (*Fagus sylvatica*), els pinyons del pi de Monterrey (*Pinus radiata*), i els brots de la falguera (*Pteridium aquilinum*) són alguns exemples d'usos específics.

El nostre estudi també destaca que en investigacions etnobotàniques és fàcil passar per alt plantes que socialment estan estigmatitzades. És el cas de les glans de roures i alzines (*Quercus robur*, *Q. ilex*). El seu consum està associat a una sèrie de valors negatius, com per exemple, que causa nanisme, que és consumida per maketos (forma despectiva de referir-se als immigrants d'origen espanyol) o que és aliment per a bestiar, sobretot per a porcs. Això fa que pràcticament cap informant es refereixi al seu ús de forma espontània. De fet, la majoria d'informants que es van referir al seu consum, ho van fer al final de l'entrevista després de preguntar directament si havien consumit glans de roure o alzina.

Victòria Reyes García.
Profesora de Investigació ICREA

Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals

Gorka Menendez-Baceta, Laura Aceituno-Mata, Javier Tardío, Victoria Reyes-García, Manuel Pardo-de-Santayana. "Wild edible plants traditionally gathered in Gorbeialdea (Biscay, Basque Country)" Genetic Resources and Crop Evolution October 2012, Volume 59, Issue 7, pp 1329-1347.